

Évközi 31. vasárnap

Lk 19,1-10

„Hogy keresse, és üdvözítse, ami elveszett”

Zakeus története diszkrét humorral megírt tanító elbeszélés. Már a főszereplő neve is rövidítés, az eredetileg Zakariásként ismert prófétának a kicsinyített formulája, olvashatnánk így is: „Zakariács-ka”. Az eredeti jelentése az Úr megemlékezik, ezt a filológiai kódot figyelembe véve, azt is mondhatjuk most azt jelenti a főszereplő neve „Isten a legkisebbről is megemlékezik”, erről a vámszedőről, aki alacsonyabb volt, mint a többi ember, és erkölcsileg „kisebb” is. A kivetettség keserősége és a pénzemberek titkos hatalmának gögje együtt volt jelen ebben a kíváncsi emberben. Nem mindennapi kíváncsisága merészséggel is párosult. Azt a galileai mestert akarta közléről látni, akit a beszédei és tettei tettek nagygyá. Nincs pontos adatunk arról, hogy milyen információi lehettek Jézusról, de az evangéliumok korábbi elbeszélései alapján elmondhatjuk, hogy Jézus ekkorra országosan ismert rabbiként, egyéni nézeteket képviselő tanítóként, csodás gyógyítóként és karizmatikus egyéniségként volt ismert. Őt akarta látni ez az ember, aki kevés erkölcsi nagysággal találkozott bérelt vámszedői hivatalában, ahol a család mindennapi dolognak számított.

Zakeus tehát szegény gazdag volt. Mindene megvolt, és mégis kifizetettnek érezte magát. Tudta, tekintélye látszólagos, csak addig tart, amíg pénze és hatalma lesz. A történetben az a különös, hogy Lukács evangélista szinte semmit nem árul el Zakeus belső világáról, egészen addig, amíg Jézus meg nem szólítja, de minden, amit ez a kis ember tesz, őt jellemzi.

A történet komikus, ironikus légköre egy pillanatra megváltozik, amikor Jézus megszólítja a fölötte kapaszkodó Zakeust. Feltehetően a tömegben is megfagyott a léghő, amikor a prófétai feddő beszéd helyett Jézus kinyilvánította óhaját, hogy Zakeus házában kíván megszállni. A körülállókön a döbbenet, az értetlenség és a tanácsstalanság érzése uralkodott el. A megtisztelő ajánlkozás, Jézus szándékának kinyilvánítása egyben megvilágítja mennyire méltatlan erre a vámszedők feje. Ezt érzi a megszólított is. Talán a félelem borsódzott végig a hátán, mert jól tudta, a tömeg a megdöbbenés állapotából vagy a gyűlölet vagy a lelkesedés irányába fog elmozdulni.

Ez pedig vagy elpusztítja őt, vagy felmenti. Jézus ura a helyzetnek, de Zakeus nem. Az első méltatlan hangok is megszólaltak a tömegben, a közelgő emberi vihar előjeleként, amikor néhányan hangosan megfogalmazták és kimondták azt, amit mindenki tudott: „bűnös ember!” (19,7). Zakeusnak tenni kellett valamit, hogy a lincshangulat megváltozzék. Vallomást tett, és elégtételt akart adni eddigi vétkeiért. Zakeus Jézus erkölcsi kihívásnak is számító vendégségéhez felnőtt, tudta, nem a vendéglátás nagyszerűségéről kell beszélnie, hanem ön maga alkalmasságát kell bizonyítania. Ez sikerült is neki. Jézus elismerése feloldja a feszült hangulatot, a tömeg gyűlöletét képes a megtérés feletti öröme váltóztatni. Jézus visszaveszi Izrael közösségébe a vámost, amikor kimondja: „ő is Ábrahám fia” (19,9). A történet lezárul Jézus összegzésével. Ez már nem Zakeusra, nem a történetre, hanem Jézus missziójára vonatkozik. Azért jött, hogy „keresse és megmentse, ami elveszett” (19,10).

A történet minden mögöttes utalás nélkül rögzült az evangéliumban, mégis modell történetté változott. Az újszövetségi írók felismerték benne a megtérés pszichodramáját. Ez a történet kiváló példa arra, hogy a bűn soha sem egyéni ügy, és a megtérés soha sem csak személyes esemény. Az egyén bűne az egész közösséget nyomorítja meg, az egyén megtérése az egész közösségnek okoz erkölcsi katarzist. Zakeus bűnbánati cselekedetével restaurálta az erkölcsi rend sértetlenségébe való hitet. Egy megnyomorított, sok igazságtalanságot tapasztalt közösség számára semmi sem nyomasztóbb, mint az a tudat, hogy a bűnösök diktálják a szokásokat és az értékrendet. Ez a felismerés nyomorúságosabb, mint magának a bűnnek a tudata. Zakeus és fügefája a megtérés lehetőségét hirdeti Lukács közösségének és nekünk is. Minden felolvasás után várjuk az evangéliumi történet ismétlődését és folytatását.

Zakeus imája

Köszönöm neked Jézus, hogy a fügefa lombjai sohasem tudnak minket elrejteni szemeid elől. Áldalak téged, aki a bőkezűség példáját adod nekünk. Hadd kövessünk téged, aki önmagad végtelen gazdagságát ajándékozod! Add, hogy a te szereteted áradatának ne állítsunk szűkös gátakat, s kérlek, segíts megelégednünk azzal, amit bőkezűen nekünk juttatsz, s ne kívánjuk meg felebarátunk javait. Amen.